

Interreg Deutschland- Nederland

SMB-screening Interreg Deutschland-Nederland 2021-2027

Bijlage bij programmadocument

Provincie Limburg

24 juni 2021

Project Interreg Deutschland-Nederland
Opdrachtgever Provincie Limburg

Document SMB-screening Interreg Deutschland-Nederland 2021-2027
Status Definitief 02
Datum 24 juni 2021
Referentie 125144/21-010.018

Projectcode 125144
Projectleider ir. A.H.J. van Kuijk
Projectdirecteur K.A. Haans MSc

Auteur(s) ir. A. Knipping
Gecontroleerd door ir. A.H.J. van Kuijk
Goedgekeurd door ir. A.H.J. van Kuijk

Paraaf

Adres Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Leeuwenbrug 8
Postbus 233
7400 AE Deventer
+31 (0)570 69 79 11
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	JURIDISCH KADER	8
2.1	De SMB-richtlijn	8
2.2	Uitvoering van de SMB-richtlijn in de betreffende lidstaten	9
	2.2.1 Nederland	9
	2.2.2 Duitsland	9
2.3	Gerelateerde regelgeving	10
3	SAMENVATTING INTERREG DEUTSCHLAND-NEDERLAND 2021-2027	12
4	METHODOLOGIE VOOR SMB-SCREENING	14
5	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN SMB-SCREENING	17
	Laatste pagina	17
	Bijlage(n)	Aantal pagina's
I	Specifieke doelstellingen en bijbehorende acties	2

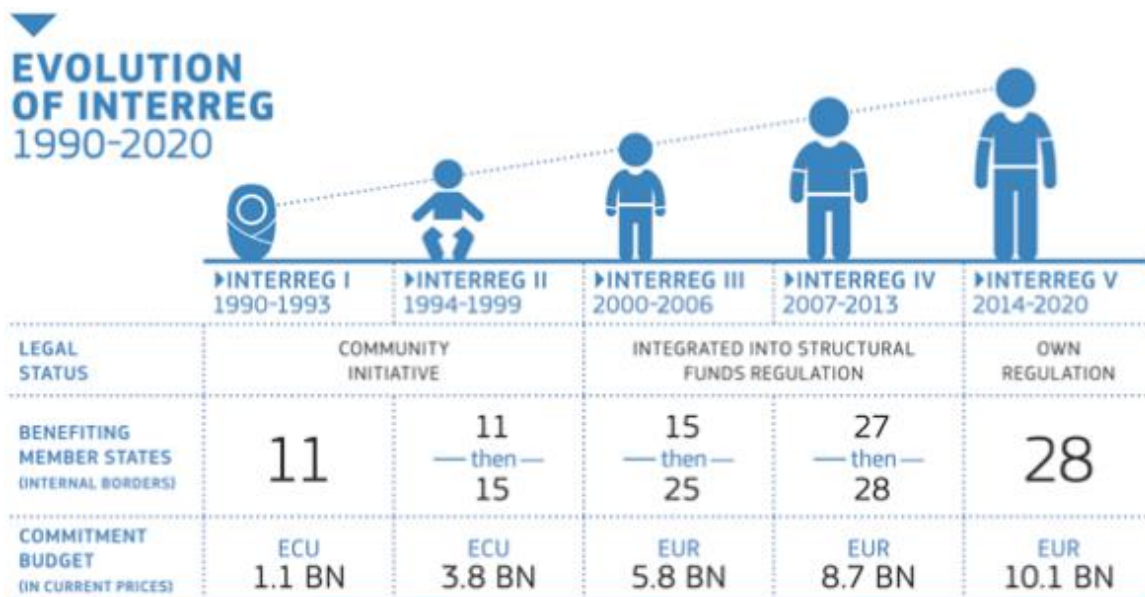
1

INLEIDING

Europese Territoriale Samenwerking (ETS), beter bekend onder de naam Interreg, is een van de twee doelstellingen van het cohesiebeleid en biedt een kader voor de uitvoering van gezamenlijke acties en beleidsuitwisseling tussen nationale, regionale en lokale actoren uit verschillende lidstaten. De overkoepelende doelstelling van de Europese Territoriale Samenwerking (ETS) is het bevorderen van een harmonieuze, economische, sociale en territoriale ontwikkeling van de Unie als geheel. Interreg is gebaseerd op drie vormen van samenwerking: grensoverschrijdende (Interreg A), transnationale (Interreg B) en interregionale samenwerking (Interreg C)¹.

In december 2020 zijn het Europees parlement en de EU-lidstaten akkoord gegaan met het voorstel van de Commissie voor de programma's voor Europese territoriale samenwerking na 2020 ('Interreg VI'). Met een budget van 8.050 miljoen euro moet de zesde Interreg-generatie de samenwerking tussen regio's, burgers en economische stakeholders over lands- en zeegrenzen heen ondersteunen².

Afbeelding 1.1 Ontwikkeling van INTERREG 1990-2020³

¹ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/european-territorial/.

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_20_2261.

³ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/european-territorial/.

Achtergrond van Interreg Deutschland-Nederland

Interreg is sinds de invoering in 1991 succesvol geweest in de Duits-Nederlandse grensregio. In de eerste fase (tot 1993) heeft het programma voornamelijk mensen, organisaties en bedrijven van beide kanten van de grens persoonlijk bij elkaar gebracht. Bovendien werden lacunes in de grensoverschrijdende infrastructuur gelokaliseerd en verholpen¹. De vier Duits-Nederlandse grensregio's (Eems Dollard Regio, EUREGIO, Euregio Rijn-Waal, Euregio Rijn-Maas Noord) waren in vier aparte programmagebieden onderverdeeld. De tweede fase (INTERREG II; 1994-1999) stond in het teken van een verdere verankering van de samenwerking en een verbetering van de kwaliteit van de projecten.

INTERREG III A (looptijd 2000-2006) versterkte de samenwerking tussen onderzoeks- en onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven aan beide zijden van de grens en leverde ook een bijdrage aan het opbouwen van netwerken. Bovendien werden de vier afzonderlijke programma's tot twee programmagebieden samengevoegd. Zo was er een gezamenlijk programma dat de gebieden EUREGIO, Euregio Rijn-Waal en Euregio Rijn-Maas-Noord omvatte. In het noordelijke grensgebied werd het programma in het gebied van de Eems Dollard Regio uitgevoerd (zie programmagebied). De nauwere samenwerking tussen de grensregio's maakte het mogelijk grote, gebied overschrijdende projecten te realiseren.

In het **INTERREG IV A**-programma (looptijd 2007-2013) werd deze ontwikkeling doorgezet: de voorheen afzonderlijke programmagebieden werden tot één programmagebied samengevoegd, dat zich van de Waddenzee tot de Niederrhein uitstrekte. Grensoverschrijdende structuren en netwerken werden verder uitgebouwd en belangrijke innovatieve projecten werden gerealiseerd.

Het **INTERREG V A**-programma (2014-2020) heeft deze ontwikkeling voortgezet. Met een vereenvoudigde structuur en de focus op twee prioriteiten is de innovatiekracht van het programmagebied verder versterkt en werd een bijdrage geleverd aan het verminderen van de barrièrewerking van de Nederlands-Duitse grens. Het bereiken van concrete en meetbare resultaten is daarbij een belangrijk uitgangspunt geweest.

INTERREG VI (2021-2027) staat op het punt om van start te gaan. Hoewel INTERREG V als een succes mag worden beschouwd, betekent dit nog niet dat er geen ruimte is voor verbetering of verandering. Niet alleen worden er de nodige regels en processen binnen het programma verbeterd maar ook is er vanuit de Europese Commissie sprake van nieuwe regels, instructies en richtsnoeren. De prioriteiten en doelstellingen worden geactualiseerd zodat het programma beter kan inspelen op de huidige behoeften en wensen in de grensregio. Een goed voorbeeld hiervan is dat in het nieuwe programma meer aandacht is voor het veranderende milieu en klimaat. Interreg Deutschland-Nederland zal ook een bijdrage leveren aan de betreffende uitdagingen door middel van een speciale prioriteit die is gericht op een 'groener Europa'.

Strategische milieubeoordeling voor Interreg Deutschland-Nederland 2014-2020

Er is een strategische milieubeoordeling (SMB) conform de Europese Richtlijn 2001/42/EG vereist wanneer een programma onderdelen bevat die onderworpen moeten worden aan:

- een milieueffectbeoordeling (meer in het bijzonder onderdelen die vallen onder bijlage I of bijlage II van de MER-richtlijn);
- een beoordeling in het kader van de Europese Habitatrictlijn.

In het kader van de evaluatie van Interreg Deutschland-Nederland 2014-2020 werd vastgesteld dat voor geen enkel onderdeel van het programma een SMB nodig was. Niettemin werd een (vrijwillige) SMB uitgevoerd, teneinde milieuaspecten in de ontwikkeling van het programma mee te nemen. In de SMB² voor Interreg Deutschland-Nederland 2014-2020 wordt toegelicht dat de activiteiten van het INTERREG V-programma zich op een dermate hoog abstractieniveau bevinden dat niet beoordeeld kan worden of een MER(-screening) voor deze activiteiten geldt. Daarnaast werd de aanbeveling gedaan om, zodra activiteiten nader zijn ingevuld, een specifiekere beoordeling uit te voeren, bijvoorbeeld een milieueffectrapportage (MER).

¹ <https://www.deutschland-nederland.eu/nl/interreg-programma/facts-figures/>.

² Arcadis, PLANMER INTERREG V A-PROGRAMMA DEUTSCHLAND - NEDERLAND 2014 - 2020, augustus 2013.

SMB-screening voor Interreg Deutschland-Nederland 2021-2027

Op basis van de uitkomst van de SMB voor Interreg Deutschland-Nederland 2014-2020 en gezien de verwachte projectonderdelen van Interreg Deutschland-Nederland 2021-2027 betwijfelen de programmapartners of er een SMB nodig is voor Interreg Deutschland-Nederland 2021-2027. Namens hen heeft de provincie Limburg aan Witteveen+Bos Consulting engineers gevraagd een SMB-screening van het programma uit te voeren.

Een SMB-screening is de eerste stap in het SMB-proces en is bepalend voor welke volgende stappen worden ondernomen:

- de screening laat zien dat er geen SMB nodig is;
- de screening leidt tot de conclusie dat het raadzaam is een gemotiveerde SMB uit te voeren ('SMB light');
- er moet een volledige SMB worden uitgevoerd.

Dit rapport

In dit rapport worden de resultaten van de SMB-screening van Interreg Deutschland-Nederland 2021-2027 beschreven. In hoofdstuk 2 wordt eerst een overzicht gegeven van de juridische achtergrond van de SMB-screening. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de belangrijkste onderdelen van Interreg Deutschland-Nederland 2021-2027 beschreven. De methodologie en de resultaten van de SMB-screening staan in hoofdstuk 4 en in hoofdstuk 5 worden de conclusies en aanbevelingen gepresenteerd.

2

JURIDISCH KADER

2.1 De SMB-richtlijn

In juli 2001 heeft de Europese Commissie overeenstemming bereikt over de Europese SMB-richtlijn 2001/42/EG betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's. De SMB-richtlijn schrijft voor dat de milieueffecten van uiteenlopende plannen en programma's moeten worden beoordeeld, zodat daarmee rekening kan worden gehouden bij de daadwerkelijke ontwikkeling van plannen en te zijner tijd bij de vaststelling ervan. Voor de beoordeling van individuele projecten is de MER-richtlijn (85/337/EEG) en de wijzigingen daarop van toepassing (zie afbeelding 2.1).

Afbeelding 2.1 De verschillende methoden voor de milieubeoordeling van plannen, programma's en projecten.¹

Doelstellingen van de SMB-richtlijn

De doelstellingen van de SMB-richtlijn zijn:

- 1 zorgen voor een hoog beschermingsniveau van het milieu;
- 2 bijdragen aan de integratie van milieuaspecten bij de voorbereiding en vaststelling van plannen en programma's met het oog op de bevordering van duurzame ontwikkeling;
- 3 ervoor zorgen dat een milieubeoordeling wordt uitgevoerd van bepaalde plannen en programma's die aanzienlijke effecten op het milieu kunnen hebben.

Wanneer is een SMB verplicht?

Artikel 3, lid 2, van de SMB-richtlijn bepaalt dat **altijd** een milieubeoordeling moet worden uitgevoerd voor plannen en programma's:

- a) die betrekking hebben op landbouw, bosbouw, visserij, energie, industrie, vervoer, afvalstoffenbeheer, waterbeheer, telecommunicatie, toerisme en ruimtelijke ordening of grondgebruik en die het kader vormen voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor de in bijlagen I en II bij Richtlijn 85/337/EEG genoemde projecten, of;
- b) waarvoor, gelet op het mogelijk effect op gebieden, een beoordeling vereist is uit hoofde van de artikelen 6 of 7 van Richtlijn 92/43/EEG.

¹ https://unece.org/fileadmin/DAM/env/eia/meetings/2015/June_Kiev_10-12.06_EaP_GREEN/11.06/2_Kremlis.pdf.

Lid 3 stelt: 'Voor in lid 2 bedoelde plannen en programma's die het gebruik bepalen van kleine gebieden op lokaal niveau en voor kleine wijzigingen van in lid 2 bedoelde plannen en programma's is een milieubeoordeling alleen dan verplicht wanneer de lidstaten bepalen dat zij aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben.'

Waarom een screening?

De SMB-richtlijn (artikel 3, lid 5) bepaalt: 'De lidstaten stellen vast, door een onderzoek per geval of door specificatie van soorten plannen en programma's, of door combinatie van beide werkwijzen, of de in de leden 3 en 4 bedoelde plannen of programma's aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben. Hierbij houden zij voor alle gevallen rekening met de relevante criteria van bijlage II, om ervoor te zorgen dat plannen en programma's met mogelijke aanzienlijke milieueffecten door deze richtlijn zijn gedekt.'

Het proces waarbij wordt bepaald of plannen of programma's onder de SMB-verordening vallen, wordt 'screening' genoemd. In de volgende gevallen wordt een screening uitgevoerd:

- plannen of programma's die gebruik maken van kleine gebieden op lokaal niveau;
- plannen of programma's die een kleine wijziging zijn ten opzichte van een bestaand plan of programma;
- plannen of programma's die het kader vormen voor toekomstige 'niet-MER-projecten' in de zin van artikel 6 of 7 van Richtlijn 92/43/EEG.

2.2 Uitvoering van de SMB-richtlijn in de betreffende lidstaten

Hieronder worden de relevante juridische kaders en de criteria voor screening gegeven voor Nederland¹ en Duitsland².

2.2.1 Nederland

Juridisch kader

De SMB-richtlijn is vastgelegd in:

- de Wet milieubeheer, met name hoofdstuk 7;
- het Besluit milieueffectrapportage.

Criteria voor screening

Voor elk wettelijk plan of programma dat aan één of beide van de onderstaande voorwaarden voldoet, moet een SMB worden uitgevoerd;

- elk plan of programma dat een kader vormt voor activiteiten waarvoor een MER of een MER-screening moet worden uitgevoerd. Een plan wordt ten minste geacht het kader voor die activiteiten te vormen indien het een gebied of route voor die activiteiten indiceert, of in het plan een of meer gebieden of routes voor die activiteiten worden overwogen. In deel C en deel D van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage is in de derde kolom expliciet beschreven om wat voor soort plannen het gaat en waar deze plannen in relevante wetten worden genoemd;
- elk plan of programma, waarvoor op basis van een in het plan opgenomen activiteit een passende beoordeling moet worden gemaakt op grond van de Wet natuurbescherming 2017 (de Nederlandse omzetting van de Vogel- en Habitatrichtlijn).

2.2.2 Duitsland

Juridisch kader

De Federale milieubeoordelingswet ('Gesetz über die Umweltverträglichkeitsprüfung' - met name deel I ervan - vormt het juridisch kader voor de omzetting van de SMB-richtlijn.

¹ https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/NL_SEA_summary_report.pdf.

² https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/DE_SEA_summary_report.pdf.

Criteria voor screening

De criteria zijn opgenomen in een bijlage bij Federale milieubeoordelingswet ('Gesetz über die Umweltverträglichkeitsprüfung'). Deze criteria zijn in overeenstemming met bijlage II van de SMB-richtlijn (2001/42/EG).

2.3 Gerelateerde regelgeving

De SMB-richtlijn - 2001/42/EG - is de belangrijkste relevante wet- en regelgeving voor het Interreg-plan. Naast de SMB-richtlijn is er nog sprake van andere internationale regelgeving waarin normen en richtlijnen voor het screeningproces zijn vastgelegd. Onderstaand zijn de belangrijkste op een rijtje gezet.

VN-Protocol over Strategische Milieubeoordeling

Dit internationale protocol verplicht de partijen ertoe een strategische milieubeoordeling uit te voeren. Volgens dit protocol moeten de partijen voor bepaalde plannen en programma's een strategische milieubeoordeling uitvoeren. Dit Protocol vormt een aanvulling op het Verdrag van Espoo door ervoor te zorgen dat de afzonderlijke partijen de milieubeoordeling in een zeer vroeg stadium in hun plannen en programma's integreren. Op die manier helpen zij de basis te leggen voor duurzame ontwikkeling. Het Protocol voorziet in uitgebreide raadpleging van het publiek bij het besluitvormingsproces van de overheid. Het protocol is op 11 juli 2010 in werking getreden¹.

Vogel- en Habitatrichtlijn

Deze richtlijnen worden vaak genoemd in combinatie met de SMB-richtlijn en vormen de pijler van de Europese wet- en regelgeving op het gebied van natuurbescherming. Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, die in 1992 is aangenomen, beoogt de instandhouding van de biodiversiteit te bevorderen, rekening houdend met economische, sociale, culturele en regionale aspecten. De richtlijn vormt samen met de Vogelrichtlijn de belangrijkste pijler van het Europese natuurbeschermingsbeleid en vormt de basis van het trans-Europese ecologische netwerk van Natura 2000-gebieden, die ervoor zorgen dat deze gebieden worden beschermd tegen mogelijk schadelijke invloeden.

De Vogel- en Habitatrichtlijn is al diverse keren aangepast aan de verschillende uitbreidingen van de Europese Unie. Hieronder staat een overzicht van de wijzigingen in de twee richtlijnen in het kader van de impact van de uitbreiding. Een geconsolideerde versie van de richtlijn bevat de meest recente versies van de bijlagen.²

In totaal worden meer dan 1.000 dier- en plantensoorten alsmede 200 habitattypes, die in de bijlagen bij de richtlijn zijn opgenomen, op verschillende manieren beschermd:

- soorten in bijlage II (ongeveer 900): de kerngebieden van de habitat van deze soorten zijn aangewezen als gebieden van communautair belang (GCB) en zijn opgenomen in het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden moeten worden beheerd in overeenstemming met de ecologische behoeften van de soorten;
- soorten in bijlage IV (ruim 400, waaronder vele soorten van bijlage II): in de hele EU (dus zowel binnen als buiten de Natura 2000-gebieden) moeten strenge maatregelen worden genomen om deze soorten te beschermen;
- soorten in bijlage V (ruim 90): De lidstaten moeten ervoor zorgen dat de exploitatie en het in het wild vangen van deze soorten verenigbaar zijn met het behoud van die soorten in een gunstige staat van instandhouding.

¹ <https://unece.org/introduction-sea-protocol>.

² https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsDirective/index_en.htm.

De Europese Commissie heeft richtlijnen voor de bescherming van soorten gepubliceerd teneinde de lidstaten te helpen het bepaalde in de richtlijn correct te implementeren. Er zijn Europese actieplannen voor soorten ontwikkeld om de populaties van bepaalde soorten overal in de EU te herstellen. De Europese Commissie bevordert tevens de instandhouding van de vijf soorten grote carnivoren van Europa en steunt de Europese rode lijsten van bedreigde diersoorten, die door de IUCN zijn opgesteld met als doel een overzicht te geven van de staat van instandhouding van ongeveer 6.000 Europese soorten, zodat passende maatregelen kunnen worden genomen om de met uitsterven bedreigde soorten te beschermen.

3

SAMENVATTING INTERREG DEUTSCHLAND-NEDERLAND 2021-2027

Na een analyse van zowel karakteristieke kenmerken van het gehele gebied als specifieke bijzondere kenmerken van deelregio's heeft Interreg Deutschland-Nederland 2021-2027 een viertal beleidsdoelstellingen aangeduid:

- 1 een slimmer Europa;
- 2 een groener Europa;
- 3 een socialer Europa;
- 4 een Europa dichterbij de burger.

Hieronder zijn de doelstellingen kort toegelicht.

Beleidsdoelstelling 1: Een slimmer Europa

Investeringsbehoeften zijn vastgesteld voor de ontwikkeling van onderzoeks- en innovatiecapaciteiten en de invoering van geavanceerde technologieën. Een grootschalige invoering van nieuwe informatie- en communicatietechnologieën zou de productiviteitsgroei in Duitsland te bevorderen en leiden tot duurzamere ontwikkelingstrajecten. Daarom is het gebruik van de voordelen van de digitalisering door burgers, bedrijven en overheden van groot belang. Ook is het vergroten van de groei en het concurrentievermogen van het midden- en kleinbedrijf van belang. Tevens zijn investeringsbehoeften vastgesteld voor de ontwikkeling van vaardigheden voor intelligente specialisatie, industriële verandering en ondernemerschap. Voor Nederland zijn er investeringsbehoeften vastgesteld ten aanzien van de ontwikkeling van onderzoeks- en innovatiecapaciteiten. Deze investeringen kunnen helpen om de belangrijke uitdagingen waar Nederland voor staat op het gebied van de energie- en klimaattransitie en de circulaire economie aan te pakken.

Beleidsdoelstelling 2: Een groener Europa

De Duitse energiesector ondergaat momenteel belangrijke veranderingen, aangezien hij enerzijds een overgang naar hernieuwbare energiebronnen ondergaat, maar anderzijds de aanpassing van de elektriciteitsnetten aan de productie van groene elektriciteit langzaam vordert. Bijgevolg zijn er investeringsbehoeften vastgesteld voor de ontwikkeling van intelligente energiesystemen, netwerken en opslagsystemen op lokaal niveau. Daarnaast vormen uitdagingen zoals klimaatverandering en natuurrampen, met name overstromingen, een bedreiging voor bepaalde regio's. Daarom zijn er investeringsbehoeften vastgesteld voor de bevordering van de aanpassing aan de klimaatverandering, risicopreventie en rampenbestendigheid. Wat de kringloopeconomie in Duitsland betreft, is er nog ruimte voor verbetering, met name op het gebied van het midden- en kleinbedrijf. Bijgevolg is er behoefte aan investeringen om de overgang naar een circulaire economie te bevorderen.

Beleidsdoelstelling 3: Een socialer Europa

Er zijn investeringsbehoeften vastgesteld om de participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt te bevorderen. Ook zijn er aanzienlijke regionale verschillen in het tekort aan geschoolde arbeidskrachten in Duitsland. Daarom zijn er investeringsbehoeften vastgesteld voor de verbetering van de kwaliteit, de rechtvaardigheid, de doeltreffendheid en de relevantie voor de arbeidsmarkt van onderwijs en opleiding, op het gebied van de bevordering van levenslang leren, met name flexibele bijscholings- en omscholingsmogelijkheden en rekening houdend met digitale vaardigheden, en op het gebied van de vergemakkelijking van beroepsovergangen en de bevordering van de beroepsmobiliteit.

Beleidsdoelstelling 4: Een Europa dichterbij de burger

Duitsland heeft momenteel te maken met een ongelijke territoriale dynamiek, die wordt gekenmerkt door de groei van bepaalde gebieden, en met name regionale stadscentra, die te maken hebben met stedelijke en sociale uitdagingen. Hierdoor zijn er investeringsbehoeften vastgesteld voor de bevordering van een geïntegreerde sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultureel erfgoed en veiligheid in stedelijke gebieden. De structurele verandering in de steenkoolregio's als gevolg van de geplande afbouw van de steenkoolwinning vormt een uitdaging voor Duitsland. Bijgevolg is vastgesteld dat er behoefte is aan investeringen ter bevordering van een geïntegreerde sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultureel erfgoed en veiligheid op lokaal niveau, ook in plattelands- en kustgebieden, onder meer door middel van lokale ontwikkeling onder impuls van de lokale bevolking. Grote Nederlandse steden staan voor belangrijke uitdagingen aangaande werkgelegenheid, armoede en sociale inclusie. Steden zijn ook drijvende krachten achter innovatie en economische ontwikkeling, maar staan voor belangrijke maatschappelijke uitdagingen zoals de transitie naar een koolstofarme en circulaire economie. Derhalve zijn investeringsbehoeften vastgesteld om investeringen in onderzoek en innovatie door steden en samenwerking tussen steden te bevorderen.

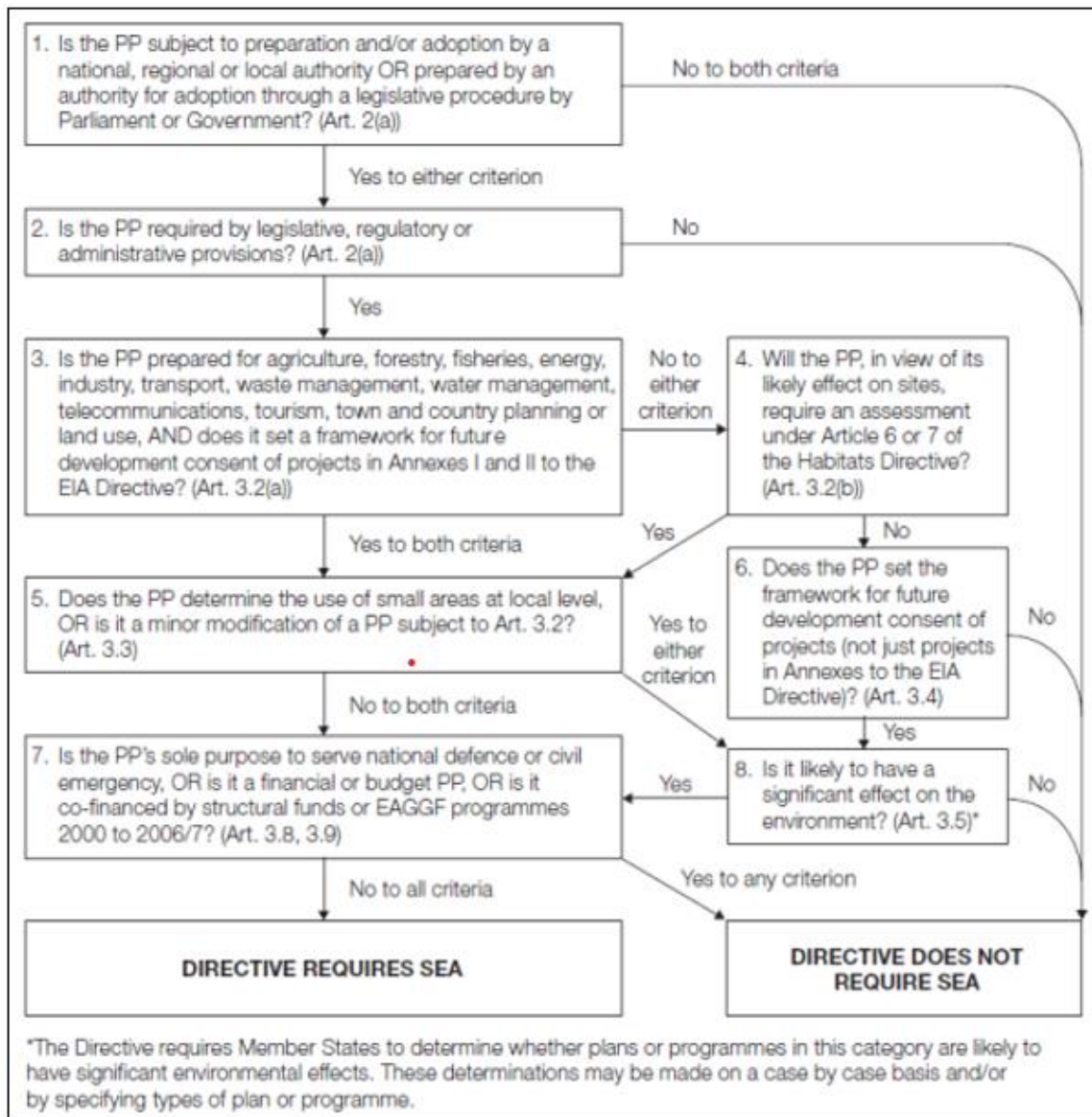
In bijlage I zijn de specifieke doelstellingen en de daaraan verbonden acties voor elk van de beleidsdoelstellingen samengevat.

4

METHODOLOGIE VOOR SMB-SCREENING

De SMB-screening is toegespitst op de vraag of voor het programma een SMB nodig is. Het volgende schema geeft een weergave van het screeningproces en de criteria voor de toepassing van de richtlijn op plannen en programma's (PP).

Afbeelding 4.1 Toepassing van de SMB-richtlijn op plannen en programma's¹

¹ https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/7657/practicalguidesea.pdf.

Op basis van de volgende tabel wordt beoordeeld of Interreg Deutschland-Nederland 2021-2027 onder een categorie plannen valt waarvoor een SMB is vereist.

Tabel 4.1 SMB-screening van Interreg Deutschland–Nederland 2021-2027

Stap	Ja/Nee	Reden
1 is het programma door een instantie op nationaal, regionaal of lokaal niveau opgesteld en/of vastgesteld OF door een instantie opgesteld om middels een wetgevingsprocedure door het parlement of de regering te worden vastgesteld? (Artikel 2(a))	ja	de programma's zijn opgesteld door verschillende nationale of regionale overheidsinstanties (zoals provincies) en zullen door een aantal van deze instanties worden vastgesteld
2 is het programma door wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen voorgeschreven? (Artikel 2(a))	ja	interreg-programma's moeten worden opgezet volgens de INTERREG-(ontwerp)verordening (COM/2018/374 final) Artikel 2, lid a, van de SMB-richtlijn stelt niet dat het om bepalingen van nationaal recht moet gaan, zodat de eisen in de INTERREG-verordening aanleiding lijken te geven tot een bevestigend antwoord op vraag 2
3 is het programma voorbereid met betrekking tot landbouw, bosbouw, visserij, energie, industrie, vervoer, afvalstoffenbeheer, waterbeheer, telecommunicatie, toerisme en ruimtelijke ordening of grondgebruik EN vormt het het kader voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor de in bijlagen I en II bij de MER-richtlijn genoemde projecten? (Artikel 3.2(b))	waarschijnlijk niet, maar dit is niet 100 % zeker	op het eerste gezicht is het onwaarschijnlijk dat de Interreg-programma's zoals hier besproken het kader zullen vormen voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor de in de bijlagen bij de MER-richtlijn genoemde projecten. Dergelijke projecten kunnen worden gefinancierd via de Interreg-programma's, maar de uiteindelijke toekenning van toekomstige vergunningen (bijvoorbeeld een bouwvergunning) moet per geval worden gegeven door de bevoegde instantie in de betrokken lidstaat (bijvoorbeeld een gemeente), die in haar beoordelingsprocedure niet gebonden is aan het Interreg-programma Dit argument wordt ondersteund door de handleiding van de SMB-richtlijn, waarin staat dat de formulering 'het kader vormen voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor projecten' normaalgesproken zou betekenen dat het plan of programma criteria of voorwaarden bevat op basis waarvan de vergunningverlenende instantie over een vergunningaanvraag beslist' (p. 10) Er is echter één element dat in een andere richting kan wijzen. In bijlage II van de SMB-richtlijn staat dat een van de manieren om 'het kader te vormen' kan bestaan in <i>de wijze van toewijzing van de hulpbronnen</i> . In de handleiding van de SMB-richtlijn wordt echter gesteld dat 'bij de middelentoewijzing op een specifieke, herkenbare wijze voorwaarden zouden moeten worden gesteld aan de wijze waarop een vergunning wordt verleend' (blz. 11). Dit is niet het geval voor de Interreg-programma's, die alleen middelen lijken toe te wijzen aan specifieke categorieën projecten, maar geen beperkingen stellen aan de wijze waarop een vergunning wordt verleend In die zin lijken de Interreg-programma's echter te voldoen aan de uitzonderingsclausule van artikel 3, lid 8, van de SMB-richtlijn, waarin het volgende wordt gesteld: 'De volgende plannen en programma's vallen niet onder deze richtlijn: [...] financiële of begrotingsplannen en -programma's.' Volgens de SMB-handleiding 'omvatten financiële plannen en -programma's bijvoorbeeld plannen

Stap	Ja/Nee	Reden
		en programma's die aangeven hoe een project of activiteit zal worden gefinancierd of wie in aanmerking komen voor subsidies' (blz. 19). Dit wijst erop dat de SMB-richtlijn niet van toepassing is op de Interreg-programma's. Wij wijzen er echter op dat de definities in de SMB-richtlijn niet erg duidelijk zijn, en dat de handleiding van de SMB-richtlijn geen juridisch document vormt, maar slechts een handreiking is van de Commissie. Volledige zekerheid over de toepasselijkheid van de SMB-richtlijn kan alleen worden verkregen door een rechterlijke uitspraak
4 is voor het programma, gelet op het mogelijk effect op gebieden, een beoordeling vereist uit hoofde van de artikelen 6 of 7 van de Habitatrichtlijn? (Artikel 3.2 (b))	nee	<p>artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn luidt:</p> <p>'Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied'</p> <p>Het is onwaarschijnlijk dat een plan dat zich beperkt tot het vaststellen van richtsnoeren voor de toekenning van subsidies voor regionale ontwikkeling (zoals Interreg-programma's) significante effecten kan hebben op beschermde Natura 2000-natuurgebieden. Deze significante effecten worden doorgaans veroorzaakt door bijvoorbeeld ruimtelijke-ordeningsplannen (zoals de Nederlandse bestemmingsplannen) die specifieke keuzes inhouden over welk type activiteiten in een bepaald gebied zijn toegestaan</p>
5 bepaalt het programma het gebruik van kleine gebieden op lokaal niveau OF is het een kleine wijziging van een plan/programma (Artikel 3, lid 3)?	nee	
6 vormt het programma het kader voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor projecten (niet alleen projecten in de bijlagen bij de MER-richtlijn)? (Artikel 3.4)	waarschijnlijk niet, maar dit is niet 100 % zeker	zie antwoord op vraag 3
7 is het programma uitsluitend bestemd voor nationale defensie of begrotingsplannen of -programma's OF wordt het medegefinancierd door de structuurfondsen of EAGGF-programma's 2000-2006/7? (Artikel 3.8 & Artikel 3.9)	ja	het programma zou kunnen worden beschouwd als een financieel plan in de zin van artikel 3, lid 8, van de SMB-richtlijn. Zie vraag 3 voor nadere toelichting
8 kan het programma een aanzienlijk effect hebben op het milieu? (Artikel 3.5)	nee	zie antwoord op vraag 4

Interreg Deutschland-Nederland 2021-2027 programma vormt geen kader voor activiteiten die aan een MER zijn onderworpen. Het bevat evenmin activiteiten waarvoor een passende beoordeling op basis van de Wet natuurbescherming is vereist. Zie in dit kader ook het antwoord op de vragen 2, 3 en 4 in de tabel hierboven.

5

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN SMB-SCREENING

Op basis van het schema en de beoordelingstabel in hoofdstuk 4 concludeert Witteveen+Bos dat voor Interreg Deutschland-Nederland 2021-2027 **géén SMB is vereist**.

Wanneer binnen het programma projecten worden ontwikkeld die aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben, wordt geadviseerd afzonderlijke screenings uit te voeren om na te gaan hoe milieuaspecten in het project kunnen worden geïntegreerd. Hoogstwaarschijnlijk zal dit gebeuren in de vorm van een milieueffectrapportage (MER). Wij bevelen aan deze screening te laten uitvoeren door projectontwikkelaars als onderdeel van de aanvraag voor de toekenning van het project.

Deze conclusie wordt gestaafd door het feit dat Interreg Deutschland-Nederland 2021-2027 sterke overeenkomsten vertoont met Interreg Deutschland-Nederland 2014-2020, waarvoor een SMB is uitgevoerd waarin werd gesteld dat 1) het gezien het globale karakter van het programma niet goed mogelijk is om substantiële milieueffecten te constateren en 2) er geen significante milieueffecten te verwachten zijn.

Bijlage(n)

BIJLAGE: SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN EN BIJBEHORENDE ACTIES

1. Een innovatiever programmagebied	
Doelstelling	
het ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en de invoering van geavanceerde technologieën	ontwikkeling van grensoverschrijdende innovatieprojecten en netwerken tussen MKB-bedrijven en kennisinstellingen (generiek, alle sectoren), tussen MKB-bedrijven onderling, of tussen MKB-bedrijven met grotere bedrijven
	ontwikkeling van grensoverschrijdende innovatieprojecten en netwerken tussen MKB-bedrijven en kennisinstellingen, tussen MKB-bedrijven onderling, of tussen MKB-bedrijven en grotere bedrijven, gericht op de koolstofarme economie
het versterken van de duurzame groei en het concurrentievermogen van het mkb, onder meer door middel van productieve investeringen	ontwikkeling en implementatie van innovatieve technologieën en digitalisering in de bedrijfsprocessen van het MKB (gericht op 'interne organisatie')
	internationalisatie (NL-D) in het MKB (gericht op 'de markt')
	ontwikkeling van vaardigheden voor toekomstbestendig ondernemerschap in het MKB

2. Een groener programmagebied	
Doelstelling	
het bevorderen van de aanpassing aan de klimaatverandering en rampen- en, risicopreventie, veerkracht, met inachtneming van ecosysteem gebaseerde benaderingen	ontwikkeling van pilot/demonstratieprojecten op het gebied van klimaatmitigatie en -adaptatie
het bevorderen van de overgang naar een circulaire en grondstof-efficiënte economie	ontwikkeling van grensoverschrijdende innovatieprojecten en netwerken tussen MKB-bedrijven en kennisinstellingen, tussen MKB-bedrijven onderling, of tussen MKB-bedrijven en grotere bedrijven. gericht op de circulaire economie
	ontwikkeling van milieuvriendelijke productieprocessen en efficiënt gebruik van hulpbronnen in het MKB

3. Samen werken aan een verbonden grensgebied	
Doelstelling	
het verbeteren van de doeltreffendheid en inclusiviteit van de arbeidsmarkten en de toegang tot hoogwaardige werkgelegenheid door de ontwikkeling van sociale innovatie infrastructuur	grensoverschrijdende samenwerking en netwerkontwikkeling gericht op het verbeteren van de toegang tot de INTERREgionale arbeidsmarkt
het verbeteren van de gelijke toegang tot inclusieve en hoogwaardige diensten op het gebied van onderwijs, opleiding en een leven lang leren door het ontwikkelen van infrastructuur, onder meer door het bevorderen van de veerkracht voor onderwijs en opleiding op afstand en online	grensoverschrijdende samenwerking en netwerkontwikkeling gericht op het verbeteren van het onderwijsaanbod en grensoverschrijdende informatie-uitwisseling over kwalificaties op het gebied van opleiding
grensoverschrijdende maatregelen rond de toegankelijkheid, doelmatigheid, innovatieve medische zorg, preventie, en kwaliteitsborging van gezondheidsstelsels	grensoverschrijdende samenwerking rond de toegankelijkheid, doelmatigheid, innovatieve medische zorg, preventie, en kwaliteitsborging van gezondheidsstelsels

4. Een Europa dichterbij de burger in het grensgebied	
Doelstelling	
het verbeteren van een efficiënt openbaar bestuur door het bevorderen van de juridische en administratieve samenwerking en de samenwerking tussen de burgers, de actoren van het maatschappelijk middenveld en de instellingen, met name met het oog op het oplossen van juridische en andere belemmeringen in het grensgebied	grensoverschrijdende juridische en administratieve samenwerking, grensoverschrijdende beleidsvorming, en samenwerking tussen overheden en overige (maatschappelijke) stakeholders
het opbouwen van wederzijds vertrouwen, met name door het aanmoedigen van 'people-to-people'-activiteiten	grensoverschrijdende samenwerking en netwerkvorming tussen burgers, regionale en lokale organisaties en overheden